

Beszámoló a 2010/2011. tanévről

A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének személyi összetételében az előző évhez képest kisebb változások történtek: dr. Tóth Valériát docenssé léptették elő, dr. Dobi Edit adjunktus több év után visszatért a gyermekgondozási segélyről, dr. Póczos Rita ugyanilyen okból volt távol, őt Oszlánszki Éva helyettesítette tanársegédi állásán. Mellettük a tanszék oktatói az alábbiak voltak: dr. Nyirkos István professor emeritus, Szikszainé dr. Nagy Irma tudományos tanácsadó, dr. Hoffmann István egyetemi tanár, dr. Kis Tamás egyetemi docens, dr. Rácz Anita egyetemi adjunktus, valamint dr. Györffy Erzsébet, dr. Reszegi Katalin és Fehér Krisztina tanársegédek. A tanszék könyvtárosa (a Finnugor Tanszékkel közösen) Hoffmann Istvánné, az intézet titkára Kecskeméti Legoza Eszter, ügyvivő-szakértője pedig Szűcs Imre volt. A szakmódszertani képzésbe továbbra is óraadóként kapcsolódott be a gyakorlóiskola tanára, Sápiné Bényei Rita és Mászlainé dr. Nagy Judit a Svetits Katolikus Gimnázium tanára.

A doktori képzés a korábban kialakult keretben folyt: a magyar nyelvtudományi alprogram a Kertész András professzor vezette Nyelvészeti Doktori Iskola részeként működött. A doktori program hallgatói a 2010/2011. tanévben az alábbiak voltak: III. évfolyam: Kovács Éva és Pásztor Éva, II. évfolyam: Ditrői Eszter és Tóth Teodóra, I. évfolyam: Béres Julianna, Mozga Evelin és Nagy Zoltán. Mindnyájan bekapcsolódtak a tanszék oktatómunkájába is. A doktori alprogram szokásos éves témabemutató konferenciáját 2010. szeptember 30–október 1. között Síkfőkúton rendezte meg, amelyen minden hallgatónk előadást tartott.

A tanév során az alprogram hallgatói közül ketten szereztek doktori fokozatot: Bényei Ágnes A képzett helynevek az ómagyar korban, Kenyhercz Róbert pedig A mássalhangzó-torlódások vizsgálatának néhány kérdéséhez című értekezésével. Nagy örömünkre szolgált, hogy a Magyar Nyelvtudományi Intézet előterjesztése alapján a Debreceni Egyetem díszdoktorai sorába fogadta dr. Péntek Jánost, a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének professzorát, akivel nemcsak intézetünk, hanem a Bölcsészettudományi Kar más egységei is hosszú idő óta jó kapcsolatokat ápolnak, és termékeny együttműködést folytatnak. A kitüntetés szöveges indoklását e kötetben is közöljük.

2010 tavaszán a Debreceni Egyetem elnyerte a kutatóegyetemi címet, s ezzel együtt 2010 júliusától megindulhatott két éves időtartammal a TÁMOP által támogatott kutatóegyetemi pályázati program, amelynek öt kiemelt kutatási terüle-

te között szerepel a Nyelvtudomány és bioetika című alprojekt is, Kertész András akadémikus vezetésével. Ennek keretében az egyetem Bölcsészettudományi Karán 20 kutatócsoport alakulhatott meg, közöttük három a Magyar Nyelvtudományi Tanszéken.

Szikszainé Nagy Irma A szöveg- és stílusvizsgálat sajátos irányjai címmel indított kutatási programot. A kutatócsoport 2011 tavaszán két konferenciát is szervezett: a stilisztikai-szövegtani témakörben megrendezett tanácskozáson — amelynek anyaga önálló kötetben is megjelent (A stíluskohézió eszközei a modern és posztmodern szövegekben. Szerk. Szikszainé Nagy Irma. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 251 lap) — 18 kutató vett részt előadással. A másik konferencia előadásai az Officina Textologica 16. kötetében jelentek meg, amellyel a sorozatot útjára indító Petőfi S. János professzort, egyetemünk díszdoktorát is köszöntötték 80. születésnapja alkalmából (A szövegösszefüggés elméleti és gyakorlati megközelítési módjai. Poliglott terminológiai és fogalmi áttekintés. Szerk. Dobi Edit. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 158 lap). E kutatási területhez kapcsolódóan Szikszainé Nagy Irma egyetemi tankönyvet tett közzé Stílus-elemzés — stílusértékelés — stílusművelés címmel (Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 343 lap).

Tóth Valéria Mai Magyar Digitális Helynévtár című programja olyan helynévi adatbázis megalapozását tűzte ki célul, amely hosszabb távon a Kárpát-medence teljes magyar névanyagának feldolgozását lehetővé teszi. E téren a kutatócsoport szorosan együttműködik a Hoffmann István vezette Magyar nyelv- és névtörténeti kutatások című programmal, amely az adatbázis történeti irányú kiterjesztését vállalta feladatként. E munka elősegítése végett a Magyar Nyelvtudományi Tanszék széles körű együttműködésre törekszik mind a hazai, mind pedig a határon túli magyar névkutató központokkal. Emellett a Kárpát-medencei német nyelvű anyag feltárása céljából tudományos együttműködési megállapodást kötött a Mannheimeri Egyetem Német Nyelvtudományi Tanszékével, ahol dr. Josef Schwing egyetemi magántanár irányítja az erre irányuló szakmai munkát. A két névtani kutatócsoport 2010 júliusától egy-egy tudományos segédmunkatársat is alkalmazhatott, Bába Barbara és Szőke Melinda személyében. A program keretében az első kutatási évben négy önálló munka látott napvilágot: Póczos Ritának a Nyelvi érintkezés és a helynévrendszerek kölcsönhatása (A Magyar Névarchívum Kiadványai 18. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2010. 237 lap), Rácz Anita az Adatok a népnévvel alakult régi településnevek történetéhez (A Magyar Névarchívum Kiadványai 19. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 245 lap), Györfly Erzsébetnek a Korai ómagyar kori folyóvíznevek (A Magyar Névarchívum Kiadványai 20. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 224 lap), valamint Reszegi Katalinnak a Hegynevek a középkori Magyarországon (A Magyar Névarchívum Kiadványai 21. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 216 lap) című monográfiája.

A Magyar Nyelv- és Névtörténeti Műhely a Magyar Nyelvtudományi Társaság Névtani Tagozatával közösen 2011. június 8. és 11. között Síkfőkúton rendezte meg a 6. Helynévtörténeti szemináriumot, amelyen 14 előadás hangzott el. A szeminárium programját ezúttal a Magyar Digitális Helynévtár egynapos munkaértekezlete is gazdagította, ahol az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a veszprémi Pannon Egyetem oktatóinak és hallgatóinak részvételével a Kárpát-medence helynévanyagának gyűjtési és feldolgozási lehetőségeiről, az erre irányuló munka fellendítésének módszereiről esett szó.

A helynévtörténeti kutatások újabb eredményeit adta közre a Helynévtörténeti Tanulmányok 6. kötete (Debreceni Egyetemi Kiadó. 2011. 226 lap).

A tanszék keretében 2011 elején Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport alakult, amely a tavasz folyamán előadásorozatot szervezett.

A tanszék oktatói a fentiek mellett számos tanulmányt tettek közzé, és tartottak tudományos előadásokat különböző rendezvényeken. A Magyar Nyelvtudományi Társaság debreceni csoportja a tanév során ugyancsak gazdag programot bonyolított le. Az őszi félévben Kornyané Szoboszlai Ágnes, Kovács Béla Lóránt, Kecskés Judit, valamint P. Lakatos Ilona, T. Károlyi Margit és Iglai Edit tartott előadást, továbbá társasági ülés keretében Kiss Antal, Keresztes László és Hoffmann István emlékezett meg az intézet egykori oktatója, Andrásyné dr. Kövesi Magda születésének 100. évfordulójáról. A tavaszi félévben pedig Kovács Éva, valamint Boda István Károly és Porkoláb Judit szerepelt előadással társasági ülésen.

A Magyar Nyelvtudományi Tanszék a DAB Nyelvészeti Munkabizottságával és a Magyar Nyelvtudományi Társaság Debreceni Csoportjával karöltve emlékezett meg egykori nagyhatású professzora, Csúry Bálint születésének 125. és halálának 70. évfordulójáról. Az emlékülés előadásai kötetünk első részében olvashatók. Hoffmann István előadással vett részt a professzor szülőföldjén, Szatmárnémetiben rendezett ünnepségen is.

A pályázati támogatások lehetőséget teremtettek arra, hogy tanszékünk tíz oktatója vehetett részt 2011 augusztusában a Kolozsváron megrendezett VII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson. A tanácskozáson mindnyájan előadással szerepeltek, Tóth Valéria pedig emellett sikeres névtani szimpóziumot is szervezett.

A tanszékről további információk találhatóak a <http://mnytud.arts.unideb.hu> honlapon.

HOFFMANN ISTVÁN